

**JOURNAL OF INTERNATIONAL RELATIONS
AND POLITICAL SCIENCE STUDIES**

ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE SİYASET BİLİMİ ÇALIŞMALARI DERGİSİ

e-ISSN: 2792-0984

**YUNAN SİYASİ PARTİLERİNİN GÖÇ KONUSUNDAKİ TUTUM VE
POLİTİKALARI: YENİ DEMOKRASİ HAREKETİ,
PASOK, SYRIZA, ALTIN ŞAFAK**

Ayşegül TAŞKESEN* & Mesut ŞÖHRET**

*E-mail: taskesen_58@hotmail.com ORCID: [0000-0002-4792-2040](https://orcid.org/0000-0002-4792-2040)

**E-mail: sohretmesut@yahoo.com ORCID: [0000-0003-4052-9286](https://orcid.org/0000-0003-4052-9286)

Submitted: 30 December 2022 & **Accepted:** 23 July 2023

Citation: Taşkesen, A. & Şöhret, M. (2023). Yunan Siyasi Partilerinin Göç Konusundaki Tutum ve Politikaları: Yeni Demokrasi Hareketi, PASOK, SYRIZA, Altın Şafak. *Journal of International Relations and Political Science Studies*, (8), 51-80.

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Derneği | International Relations Studies Association
Journal of International Relations and Political Science Studies - JIRPSS
E-mail: dergi@tuicakademi.org

YUNAN SİYASİ PARTİLERİNİN GÖÇ KONUSUNDAKİ TUTUM VE POLİTİKALARI: YENİ DEMOKRASİ HAREKETİ, PASOK, SYRIZA, ALTIN ŞAFAK

Ayşegül TAŞKESEN* & Mesut ŞÖHRET**

*E-mail: taskesen_58@hotmail.com ORCID: [0000-0002-4792-2040](https://orcid.org/0000-0002-4792-2040)

**E-mail: sohretmesut@yahoo.com ORCID: [0000-0003-4052-9286](https://orcid.org/0000-0003-4052-9286)

Submitted: 30 December 2022 & Accepted: 23 July 2023

Özet

Günümüz dünyasında göç, yüksek öncelikli siyasi konulardan biri haline gelerek küresel ölçekte geniş kapsamlı ekonomik, sosyal, siyasi ve teknolojik dönüşümlerle ilgili evrensel bir olgu haline gelmiştir. İnsan ve devlet odaklı olan bu çok boyutlu olgu sadece göç eden kişileri değil, göç edilen ülkelerde yaşayan insanları hatta transit ülkeleri etkileyen bir yapıya dönüşmüştür. Arap Baharı olarak adlandırılan süreçle birlikte 2010 yılının sonlarından itibaren Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde görülen halk hareketleri hükümet değişimlerine neden olmuş ve mevcut siyasi ve ekonomik koşullardan memnun olmayan milyonlarca insanın kendi ülkeleri dışında yeni bir hayat aramalarına neden olan kitlesel bir göç hareketine dönüşmüştür. Başta Suriye olmak üzere Irak, Afganistan ve çeşitli Afrika ülkelerinde bulunan birçok insan daha iyi bir yaşam umuduyla Türkiye üzerinden kara ve deniz yoluyla Yunanistan'a ve sonrasında ise Batı Avrupa'da yer alan refah seviyesi daha yüksek olan Almanya ve Fransa gibi ülkelere ulaşmak istemektedir. Yaşanan kitlesel göçler komşu ülkeleri etkilediği kadar Avrupa ülkelerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Bu çerçevede, Yunanistan göç yolculuğunda Ege üzerinden Avrupa'ya ulaşmaya çalışan birçok göçmenin hayatını kaybettiği ülkelerden biri olmuştur. Suriye'ye komşu ülkelerden Türkiye'de ve Avrupa basınına da yansıyan birçok haberde de görüleceği üzere Yunanistan bu süreçte Avrupa Birliği'nin sınır ülkelerinden biri olması nedeniyle Avrupa'ya yönelik göçün merkezinde öne çıkan ülkelerden biri olmaktadır. Yunanistan mevcut konumu itibarıyla göçmenlerin ölümü göze alarak Avrupa'ya ulaşma çabasında Avrupa'nın adeta insanlık sınavı verdiği kritik bir ülke durumundadır. Bu çalışmada, Yunanistan'ın göçe ve göçmenlere genel yaklaşımı, Yunan siyasi partilerinin göç konusundaki tutum ve politikaları (Yeni Demokrasi Hareketi, PASOK, SYRIZA, Altın Şafak), Yunan hükümetlerinin göçmenlere yönelik tutum ve politikaları, ortaya konularak bu politikaların bir yansıması olarak Yunan kolluk kuvvetlerinin ve Yunan halkının göçmenlere yönelik tutum ve davranışları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Düzensiz Göç, Yunanistan, Göç Politikaları, Yunan Siyasi Partileri

Attitudes And Policies of Greek Political Parties On Migration: New Democracy Movement, Pasok, Syriza, Golden Dawn

Abstract

In today's world, migration has become one of the high-priority political issues and has become a universal phenomenon related to wide-ranging economic, political, social, political, and technological transformations on a global scale. This multidimensional phenomenon, focused on people and the state, has turned into a structure that affects not only the immigrants, but also the people living in the migrated country and countries, and even the transit countries. With the process called the Arab Spring, the population movements were seen in the Middle East and North African countries since the end of 2010 caused government changes and turned into a mass movement that caused millions of people who were not satisfied with the current political and economic conditions to seek a new life outside their own country. Many people especially from Syria, Iraq, Afghanistan, and several African countries, want to reach Greece by land and sea via Turkey, and then to countries with higher welfare levels in Western Europe, such as Germany and France, with the hope of a better life. The mass migrations experienced not only affected the neighboring countries but also affected the European countries significantly. In this context, Greece has been one of the countries where many migrants who tried to reach Europe via Aegean Sea during their migration journey lost their lives. As can be seen in news from the neighboring countries of Syria, in Turkey, and the European press, Greece is one of the prominent countries in the center of migration to Europe, as it is one of the border countries of the European Union in this process. Due to its current position, Greece is in the position of a critical country where Europe gives the test of humanity in regarding people's effort to reach Europe by risking their lives. In this study, the general approach of Greece to immigration and immigrants, the attitudes, and policies of Greek political parties (New Democracy Movement, PASOK, SYRIZA, Golden Dawn), the attitudes and policies of Greek governments towards immigrants, and the Greek law enforcement as a reflection of these policies. The attitudes and behaviors of the Greek forces and the Greek people towards immigrants were examined.

Keywords: Migration, Irregular Migration, Greece, Migration Policies, Greek Political Parties

Giriş

Yerleşik yaşama geçiş ve göç olgusu, tarihin devinimini oluşturan önemli unsurlarındandır. Çeşitli nedenlerle insanlık tarihi boyunca göçler meydana gelmiştir. Bu nedenlerin iki temel görünümü ve yansıması vardır. Gönüllü ve zorunlu olarak göçler yapılmaktadır. Gönüllü göçlerin içerisinde iktisadi ve ekonomik nedenli göçler ve beyin göçü sayılabilir. Zorunlu göçlere ise iç-dış savaşlar, soykırımlar, iklim değişikliği, kıtlık, baskı ve zulüm, terör gibi olaylar neden olmaktadır. Dolayısıyla gönüllü olarak göçenler göçmenler (immigrants), yaşadıkları yeri zorunlu olarak terk edenleri ise mülteci/sığınmacı (refugees) olarak iki farklı şekilde değerlendirilmektedir.

Dünya Göç Raporu'na (2020) göre dünyadaki göçmen nüfusun mevcut seviyesinin, yaklaşık üçte ikisi iş gücü göçmenleri olmak üzere toplamda yaklaşık 272 milyona ulaştığı tahmin edilmektedir. Dünya nüfusu içerisinde %3,5'i teşkil eden bu rakam, dünya çapında insanların büyük çoğunluğunun %96,5'inin doğdukları ülkede ikamet ettikleri anlamına gelmektedir. 2050 yılı için öngörülen uluslararası göçmenlerin tahmini sayısı ve oranı daha şimdiden 230 milyon veya %2,6 düzeyinde seyreden bazı tahminlerin üzerine çıkmıştır (s. 2). Özellikle uluslararası göçün hem uzun vadeli eğilimlerle (demografik değişim, ekonomik kalkınma, iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve ulaşım erişim gibi) hem de ani gelişen olaylarla (şiddetli istikrarsızlık, ekonomik kriz veya çatışma gibi) ilişkili olması uluslararası göçe dair öngörülerini zorlaştırmaktadır. Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde bir kişinin veya bir grup insanın yer değiştirmesi olarak tanımlanan göç; süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Bu nüfus hareketlerine mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçleri de dahil edilebilir (IOM, 2019, s. 35).

Göç çok yönlü bir olgudur. Göç olgusu, insanlığın en eski tarihlerinden bu yana süregelen ve gelecekte de devam edecek olan dünyanın her yerinde görülebilecek bir durumdur. Göç olgusunun farklı fırsat ya da koşullar için bireylerin farklı coğrafyalara gitme eyleminin insanlık tarihi kadar eski olduğu belirtilmektedir (Görgün, 2018, s. 1154). Şiddetli istikrarsızlık, ekonomik kriz, çatışma, demografik değişim, iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, ulaşım erişim gibi koşullarla ilişkili olan göç eylemi hem göçte kaynak olan ülkeleri hem transit ülkeleri hem de hedef konumunda olan ülkeleri etkilemektedir.

İnsanların yurtdışına daimî veya geçici olarak yerleşmek üzere ayrıldıkları ülkeye kaynak ülke denilirken, göç akınları (düzenli ya da düzensiz) için varılacak hedef konumundaki ülkeye hedef ülke denilmektedir. Transit ülke ise göç akınlarının (düzenli ya da düzensiz)

içinden geçtiği ülkedir. Transit ülkelerle birlikte göç koridorları, göç yolları kavramı ortaya çıkmıştır. Yıllar boyunca şekillenmiş göç yolları olmakla birlikte uluslararası göç dünyanın farklı bölgelerinde farklı şekilde gerçekleşmektedir (Ay, 2014, s. 59). 1981’ de AB üyesi olan Yunanistan’ın bu tarihe kadar göç veren bir ülke iken bu tarihten sonra ise özellikle canlanan ekonomi ve bölgeye yakın komünist rejimlerin çöküşünün de etkisiyle göç alan bir ülkeye dönüştüğü belirtilmektedir (Alioğlu Çakmak, 2018, s. 39).

Arap Baharı olarak adlandırılan süreç, 2010 yılının sonlarından itibaren Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde görülen halk hareketleri hükümet değişimlerine neden olmuş ve mevcut siyasi ve ekonomik koşullardan memnun olmayan milyonlarca insanın kendi ülkeleri dışında yeni bir hayat aramalarına neden olan kitlesel bir insan hareketine dönüşmüştür. Başta Suriye olmak üzere Irak, Afganistan ve Kuzey Afrika ülkelerinde bulunan birçok insan daha iyi bir yaşam umuduyla Türkiye üzerinden kara ve deniz yoluyla Yunanistan’a ve sonrasında ise Batı Avrupa’da yer alan refah seviyesi daha yüksek olan Almanya ve Fransa gibi ülkelere ulaşmak istemektedir. Bu gelişmeler Yunanistan’ı kaynak ülke konumundan hedef ülkeye geçiş için transit ülke konumuna getirmiştir. Yunanistan 2015’ten 2016’ya kadar Orta Doğu ve Kuzey Afrika’dan yaşadıkları ülkede savaş ve yoksulluktan kaçan veya Avrupa’da daha iyi daha güvenli bir yaşam arayışında olan insanların akını ile transit ülke konumuna gelmiştir. Ülkenin dört bir yanında mülteci kampları oluşturulmuş ve kitlenin yoğunluğuna paralel olarak güvenlik, barınma, sağlık sorunları ortaya çıkmıştır. Bu düzensiz göç dalgası, hâlihazırda ekonomik krizle boğuşan Yunanistan için büyük bir sorun haline gelmiş ve sorunun başta siyasi partiler, medya ve Yunan hükümetleri tarafından güvenlikleştirilmesine neden olmuştur.

I. Uluslararası Düzensiz Göç Hareketleri ve Yunanistan

Avrupa kıtasına yönelik göç hareketleri genel olarak ele alındığında II. Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa ekonomisini canlandırmaya yönelik işçi eksikliğini gidermek için kısmi bir açık kapı politikası görülürken özellikle İspanya, İtalya, Türkiye, Portekiz, Yugoslavya ve Kuzey Afrika ülkelerinden, Batı Avrupa ülkelerine çok sayıda göçmen işçi kabul edilmiştir. Gönüllü olarak yapılan bu göç hareketi sonucunda oluşan işgücü göçünün, Batı Avrupa’nın kısa sürede ekonomik anlamda canlanmasına katkıda bulunduğu söylenebilir. Avrupa’nın iş gücü ithali 1950’lerde başlayarak 1973 Petrol Krizi’ne kadar sürmüş ve 1970’lerde başlayan ekonomik durgunlukla beraber Avrupa göçmenlere kapılarını kapatmaya başlamıştır. Ekonomik durgunluğun da etkisiyle Batı Avrupa ülkeleri daha az göçmen işçi almaya, çeşitli kotalar koymaya, var olan göçmenleri de kaynak ülkelerine dönmeye teşvik edici politikalar üretmeye çalışmıştır (Şahal Çelik ve Şemşit, 2019, s. 284). Geri dönüşü teşvik eden

politikalar uygulanmaya başlansa da bu politikaların amacına ulaşmadığı görülmüştür. Görülen bu duruma ve göçe dair yaşanan dönüşüme rağmen Avrupa’da artan göçmen sayısı hükümetler arası iş birliğini gerektirmiş ve göçün politikleşmesinin önünü açmıştır.

Hükümetler arası iş birliği bir adım daha öteye giderek, Avrupa Birliği’ne üye ülkeler arasında ortak göç politikası oluşturmaya yönelik ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Bu süreçte 1980’li yılların sonunda göç veren ülkelerden olan İspanya, İrlanda, Yunanistan, İtalya ve Portekiz gibi ülkeler yavaş yavaş hedef ülke haline gelmiştir. Batı Avrupa’daki refah seviyesinin artışıyla daha yüksek gelişmiş ülkelerin düşük nitelikli göçmen işgücüne ihtiyaçları kalmamış ve bu göçmenlere yönelik politikaların değişimi ile engellerin artırılması göçmenleri düzensiz göç hareketlerine yöneltmiştir. Bu durum, hedef haline gelen gelişmiş ülkelerde düzensiz göç ile mücadele için çeşitli arayışları beraberinde getirmiştir (Gençler, 2005, s. 176).

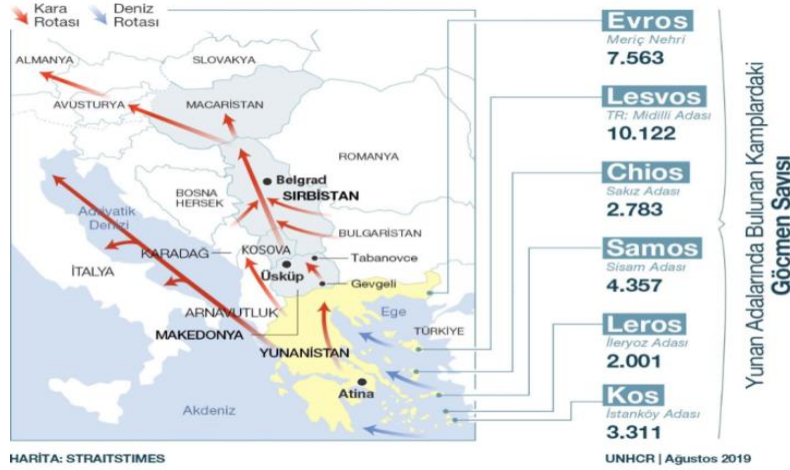
Avrupa’nın ‘Doğu Kapısı’ olan Yunanistan coğrafi olarak Asya, Afrika ve Avrupa’nın kesişme noktasıdır. Uluslararası Göç Örgütü (2013), gönderen (kaynak), transit ve kabul eden (hedef) ülkelerin düzenleyici normlarının dışında gerçekleşen hareketlilikleri düzensiz göç olarak tanımlamaktadır (s. 48). Yunanistan, bulunduğu coğrafya nedeniyle maruz kaldığı düzensiz göç akınlarıyla mücadele etmektedir. Hopyar (2016), Avrupa Birliği sınırlarına yönelik olarak yapılan düzensiz göç hareketlerinin Batı Afrika (Fas, Gine, Senegal), Doğu Akdeniz (Suriye, Afganistan, Somali), Batı Balkanlar, Batı Karadeniz, Orta Akdeniz (Suriye, Sahra Altı Afrika) ve Batı Akdeniz (Kamerun, Cezayir, Mali) olmak üzere genel itibariyle 6 farklı rota kullanılarak gerçekleştirildiğini belirtmektedir (s. 61).

Sosyal yaşamın dengesizliği, savaşlar, halkı yoksulluğa iten baskıcı rejimler sonucu, Arap ülkelerinden başlayarak Doğu Akdeniz üzerinden Batı’ya doğru kitlesel göç akınları başlamıştır. Bu süreçte ulaşım için görece en güvenli ve kolay rota olan ve Doğu Akdeniz Rotası olarak adlandırılan Türkiye-Yunanistan koridoru sıklıkla tercih edilmektedir. Batı Avrupa’da refah seviyesi daha yüksek Almanya ve Fransa gibi ülkelere ulaşmak için gerçekleşen kitlesel hareketlilikte jeopolitik konumundan dolayı özellikle transit geçiş için en çok tercih edilen ülkeler olan Yunanistan ve Türkiye, düzensiz göçten büyük ölçüde etkilenmektedir. Göç yolculuğunda Avrupa’nın doğusunda kritik bir yer olan Yunanistan’a deniz ya da kara yoluyla geçilmeye çalışılmaktadır. 2015 yılında deniz yoluyla 850.000 civarında sığınmacının Midilli, Sisam, Kos adalarına geçiş yaptığı ve kara sınırından da Edirne-Yunanistan sınırı üzerinden Meriç Nehri’ni aşarak geçmeye çalıştıkları bilinmektedir (Vatandaş, 2019, s. 3).

Türkiye rotasını kullanan düzensiz sığınmacıların bir kısmı Yunanistan üzerinden Makedonya-Sırbistan-Macaristan-Avusturya duraklarını takip ederek Batı Avrupa’ya ulaşmaya

çalışmaktadır. AB sınırlarına giriş ülkesi olması nedeniyle Yunanistan düzensiz göç dalgalarına maruz kalmaktadır. Yunanistan-Makedonya-Sırbistan-Macaristan'dan geçerek Batı Avrupa'ya ulaşmaya çalışan sığınmacıların Macaristan'ın katı uygulamalarından dolayı Bosna Hersek-Slovenya-İtalya hattına yöneldikleri söylenebilir (Günay, 2021: 59).

Şekil 1. Avrupa'ya Göç Rotası ve Yunanistan

Kaynak (Vatandaş, 2019, s. 2)

Doğu Akdeniz düzensiz göç koridoruna karşı AB bazı önlemler almıştır. Bunlara, 16 Mart 2013 tarihinde Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması, AB' nin dış sınırlarının korunması amacıyla Frontex (Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Dış Sınırlarının Yönetimi için Operasyonel İş birliği Ajansı/Avrupa Birliği Sınır Güvenlik Birimi) ve göç politikalarını geliştirmek amacıyla kurulan Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) örnek verilebilir. Ancak Suriye'de 2015 yılında iç savaşın şiddetlenmesi ve özellikle Rusya tarafından Halep bölgesine yapılan hava saldırılarının artması sonrasında Türkiye üzerinden Ege denizini geçerek Yunan adalarına ulaşmaya çalışan göçmen sayısının giderek artması Türkiye ve AB arasında yeni bir geri kabul antlaşması yapılmasına neden olmuştur. 18 Mart 2016 tarihinde Brüksel'de imzalanan Geri Kabul Antlaşması ile AB ülkelerine yönelik düzensiz göçün azaltılması amaçlanmıştır. Bu antlaşmanın en önemli unsurlarından birini oluşturan 1'e 1 formülüne göre Yunan adalarından 4 Nisan itibariyle alınacak her bir Suriyeli için, yine 4 Nisan'da başlamak üzere ülkemizde geçici koruma altındaki bir Suriyelinin AB ülkelerine yerleştirilmesi öngörülmektedir. "Türkiye'den alınacak Suriyeliler BM Kırılma Kriterleri çerçevesinde BM Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle iş birliği halinde belirlenecektir. Bu mekanizma Türkiye'nin öteden beri savunduğu AB'yle yük ve sorumluluk paylaşımının hayata geçirilmesi bakımından önem taşımaktadır (T.C. Dış İşleri Bakanlığı, 2016).

AB ile Türkiye arasında yapılan söz konusu geri kabul anlaşmasını eleştirenler, Mutabakatta öngörülen '1'e 1' formülüyle AB'nin göçmenleri Türkiye'ye hukuksuz bir şekilde geri göndereceği iddiasıyla, Mutabakatın AB hukuku ve uluslararası hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Oysa, AB ve Türkiye'nin amacı Ege'de göçmen ölümlerinin önlenmesi ve insan kaçakçılığı zincirinin kırılması olmuştur. Nitekim Mutabakat ilk yılında etkisini hemen göstermiş, AB Komisyonu verilerine göre Ege üzerinden düzensiz geçişler %97 oranında azalmıştır (Erdenir, 2021, s. 448). AB Komisyonu verilerine göre düzensiz geçişler %97 oranında azalmıştı. Kaçakçıların kurduğu düzene indirilen darbe sayesinde, Ekim 2015'te günlük 10,000 kişiye ulaşan ortalama düzensiz geçişler, Mart 2017 itibariyle 43'e düşmüş, Ege'deki günlük ortalama ölümler ise 1,145'ten 80'e düşmüştür. Bugün de mutabakatın caydırıcı etkisi devam etmekte olup, ilk güne oranla düzenli geçişler ve ölümler oldukça düşük seviyede seyretmektedir (Erdenir, 2021, s. 451).

Geri Kabul Anlaşması, düzensiz durumdaki yabancıların anavatanlarına veya üzerinden geçtikleri devlete geri gönderilmeleri için devletlerin karşılıklı olarak izlemeleri gereken usulleri öngören uluslararası anlaşma olarak tanımlanmaktadır (IOM, 2013, s. 54). Göçten sonra transit ya da hedef ülkede kalabilmek için devletin temel şartlarını karşılayamayan ya da bu şartları kaybetmiş kişileri kaynak ülkeye geri gönderebilmeyi düzenleyen anlaşma olarak da ifade edilmektedir (Özsöz, 2014, s. 145). Anlaşma, düzensiz yollardan yani yasal giriş noktası kabul edilemeyecek yerlerden giriş yapan kişilerin geldikleri ülkelere gönderilmelerine yönelik işlemleri düzenleyen anlaşmadır (Özsöz, 2014, s. 149).

Tablo 1. Yunanistan'a 2014-2019 Yılları Arasında Ulaşan Toplam Göçmen Sayısı

Yıllar	Yunan Adalarına Deniz Yoluyla	Edirne'den Evros'a Kara Yoluyla	Kaybolan ya da Hayatını Kaybeden
2019	17.180	6.237	-
2018	32.494	18.014	174
2017	29.718	6.592	59
2016	173.450	3.784	441
2015	856.723	4.907	799
2014	41.038	2.280	405

Kaynak (Vatandaş, 2019, s. 4).

Yunan adalarına yüz binlerce sığınmacı akın ederken “örneğin 2017 yılında Yunanistan hükümeti sığınmacı başvurularının sadece 58.661’ini kabul edip bunların ancak 9.332’sine mülteci statüsü, 1.049’una ise ikincil koruma statüsü tanımıştır. Yunanistan’daki sığınmacıların %62.9’unu erkeklerin, %37.1’ini ise kadınların oluşturması sığınmacıların aileleri ile birlikte göç ettiğini göstermesi açısından dikkate değer bir veri olarak görülebilir” (Vatandaş, 2019, s. 4). Bu bilgilerden hareketle Yunanistan’ın düzensiz göçmenleri kabul etmek istememesine rağmen, Avrupa’ya deniz yoluyla geçiş için düzensiz göçmenlerin Yunanistan’ı tercih ettiği söylenebilir. Çoğu düzensiz göçmenin bu geçiş sırasında hayatını kaybettiği bilinmektedir. Uluslararası Göç Örgütü’ne göre, “2015 yılında Avrupa’ya deniz yoluyla giden göçmenlerin sayısı bir önceki yılın neredeyse beş katına ulaşırken, güvenlik ve koruma arayışıyla Avrupa’ya ulaşmaya çalışan 3.771 kişi Akdeniz’de hayatını kaybetmiştir” (IOM, 2016, s. 48). Avrupa Komisyonu’nun verilerine göre, bu süreçte Türkiye üzerinden Yunanistan’a 880.000 kişi geçmiştir (BMMYK aktaran UNHCR, 2015, s. 48).

Avrupa’ya gitmek için Yunanistan’ı ve Türkiye’yi transit ülke olarak kullanan sığınmacıların sayısında özellikle 2015-2016 yılları arasında büyük artış yaşanmıştır. Deniz yoluyla Türkiye üzerinden Yunanistan’a ulaşmaya çalışan bir grup sığınmacının bindikleri botun batması sonucu boğularak ölenlerden biri olan 3 yaşındaki Suriye uyruklu Aylan Kurdi’nin cansız bedeninin kıyıya vurması tüm dünyayı derinden etkilemiştir (Reuters, 2015). Dünyada çok ses getiren bu fotoğraf insani değerleri sorgulatarak bir süre göçmenlere bakışı kısmi de olsa olumlu yönde etkilemiştir.

Konuya ilişkin olarak Avrupalı siyasilerin verdiği tepkiler oldukça dikkat çekicidir. Örneğin dönemin İspanya Başbakanı Mariano Rajoy, Aylan’ın görüntüleriyle ilgili olarak ‘dramatik ve tüyler ürpertici’ yorumunda bulunmuş ve AB’deki göçmen krizinin bir an önce ele alınması gereken çok önemli bir konu olduğunu söylemiştir. Yine dönemin Fransa Başbakanı Manuel Valls da Avrupa’nın kaçak göç konusunda acilen harekete geçmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanında dönemin İtalya Başbakanı Matteo Renzi de Avrupa’nın “köklü müdahaleleri içeren küresel bir stratejiyle hareket etmesi gerektiğinin” altını çizmiştir (Oğuz, 2015, s. 39).

II. Düzensiz Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Yunanistan

Soğuk Savaş’ın ardından dünya toplumlarını ve siyasetini etkileyen bir yapı haline gelen uluslararası göç, küreselleşmeyi de etkilemektedir. Hizmetin, sermaye ve malın dolaşımının küreselleşmenin önemli sonuçlarından olması insan hareketliliğini de etkilemektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşanan etnik, siyasi çatışmaların ve küreselleşmenin yol

açtığı durumlar milyonlarca insanı ülke sınırları dışında daha güvenli bir yaşam arayışına yöneltmiştir (Ün ve Paydak, 2017, s. 189).

Uluslararası göçün güvenlik kapsamına dahil edilmesi, Soğuk Savaş'ın ilerleyen yıllarında yaşananların da etkisiyle devlet odaklı dar bir güvenlik anlayışından siyasal, çevresel, ekonomik, toplumsal ve bireysel konuları kapsayıp genişlemesiyle ortaya çıkmıştır (Akgül ve Akçamete, 2011, s. 47). Göç hareketlerinin küreselleşmenin etkisiyle uluslararasılaşması göçün niteliklerinde değişime neden olurken uluslararasılaşan göç akımının 'yasadışılaşma' temelinde bir değişimi de göç olgusunu güvenlikleştirmiştir (Sayın, 2019, s. 95).

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplininde genişleyen güvenlik anlayışını ele alan ve değişik güvenlik çeşitlerinin birlikte çalışmasını savunan Kopenhag Okulu'nun en önemli temsilcilerinden biri olan Ole Wæver (1995), söylemin güvenlik problemlerinin oluşmasındaki etkisine dikkat çekerek 'güvenlikleştirme' ve 'güvenlik dışılaştırma' kavramlarını geliştirmiştir. Güvenlikleştirmeyi, siyasallaşmanın daha aşırı bir versiyonu olarak belirtmektedir (Buzan, 1998, s. 24). Şöyle ki, 'bir kamu meselesi siyasal alana taşındıktan sonra güvenlikleştirilebilir ancak siyasallaştırılan her konu güvenlikleştirilemez. Günümüzde siyasallaşmanın ve güvenlikleştirmenin en yoğun hissedildiği alanlardan biri göçtür. Bu durum güç dengesizliği ve ideolojileşme gibi olumsuz sonuçlara neden olmaktadır' (Krzyżanowski, 2018, s. 5).

Bu kapsamda ülkelerin göç politikalarına, küreselleşmenin sermaye ve malın dolaşımına izin verirken, insan hareketliliğine kısıtlama getirdiği yönünde eleştiriler yapılmaktadır. Ülkelerin söz konusu göç olduğunda ülke çıkarlarını gözeten kararlar aldıkları görülmektedir. Bu duruma II. Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'da yaşananlarda örnek gösterilebilir. İşçi ihtiyacı olduğu için emek hareketliliği söylemiyle göçmen girişleri teşvik edilirken kriz dönemlerinde gelen göçmenler fazlalık olarak görülmek birlikte göçmenler refah devletinin tehdit unsuru olarak güvenlikleştirilmektedir (Kaya ve Özcan, 2016, s. 1398). Yaşananlar göç literatüründe 'çiçeklerle karşılanan işçilerden, istenmeyen yabancılara dönüşüm' olarak yer almıştır (Baştürk, 2009, s. 516). Bu bakımdan göçmenler özellikle Avrupa ülkelerinde toplumsal güvenlik için tehdit oluşturan unsurlar olarak görülmeye başlanmıştır.

Göç konusuna son yıllarda açıklık getirilirken Kopenhag Okulu'na ait güvenlikleştirme ve sektörel güvenlik çalışmaları kapsamında olan toplumsal güvenlik kavramına dikkat çekilmektedir. Ekol esas itibarıyla, güvenlik sorunlarının kendiliğinden bir tehdit unsuru oluşturmadığını, buna karşılık aktörler tarafından söylem yoluyla güvenlikleştirildiğini belirtir. Bir başka deyişle bir sorun sahip olduğu özellikleri nedeniyle değil, siyasiler tarafından

güvenlik sorunu olarak anlamlandırıldığı veya ifade edildiği için güvenlik sorunu olmaktadır (Rumelili ve Karadağ, 2017, s. 73).

Bu bağlamda göç olgusunun devlet, toplum ve birey tarafından güvenlikleştirildiği net bir şekilde görülmektedir. Bireyler, göç eden kişileri kendileri dışında “öteki” olarak kendilerinin ve ailelerinin güvenliklerini tehdit eden unsurlar olarak görme eğiliminde olmaktadır. Yine benzer şekilde göç, toplumlar tarafından kendi homojen yapılarının göç edenler tarafından bozulacağı endişesiyle toplumun kimliği temelinde güvenlikleştirilmektedir. “Kimlik, bireylerin veya toplulukların başkaları hakkında özgünlük ve geçerlilik aramasına izin verir. Ayrıca kimlik, belirli bir toplumdaki bir bireyin veya grubun hak ve beklentilerini tanımlar” (Saleh, 2010, s. 230). “Bu açıdan değerlendirildiğinde herhangi bir topluluk bir gelişmeyi veya potansiyel bir durumu, kendi varlığına yönelik bir tehdit olarak tanımlamaya başladığı andan itibaren toplumsal güvensizlik durumunun ortaya çıkmaya başladığını söylemek mümkündür” (Şöhret, 2022, s. 117). Devletler açısından ise göç sınır güvenliği, organize suçlar, terörizm gibi sorunlar çerçevesinde dikkate alınarak güvenlikleştirmektedir (Telatar, 2019, s. 20).

Bir başka deyişle “göç olgusu ve göçmenler göç edilen ülkedeki bireyler ve toplum tarafından devletin istikrarına, toplumsal ve kültürel yapısına bir tehdit olarak inşa edilerek güvenlikleştirilmektedir. Bu nedenle günümüzde göç ve mülteci hareketlerinin, ulusal güvenliğe yönelik daha geleneksel tehditler doğrultusunda stratejik eylem gerektiren istilalar olarak görülmeye” (Şöhret, 2022, s. 118) başladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu kapsamda “yasadışı” ya da “mücadele” gibi kavramlar göç konusunun güvenlik alanına dâhil olmasına aracı olmakta ve devletlerin uygulayacakları yöntemlere meşruiyet kazandırmaktadır. Göçmenlerin refah avcısı, haksız paylaşımcı, hastalık taşıyıcı ve bizden farklı olanlar olarak görülmelerine neden olmaktadır.

Göçün güvenlik boyutu, sadece ülkeyi ilgilendiren bir durum gibi düşünülse de yer değiştiren kişilerin maruz kaldığı ayrımcı uygulamalarla ya da kişinin hayatını tehlikeye atarak çıktığı yolculukta ‘insan güvenliğinin’ sağlanmadığı bir tarafı da bulunmaktadır. Bu bağlamda, güvenlik ve göç arasındaki ilişkide dikkat çeken karşılıklı bireylerin güvenlik endişesiyle göç etmelerinin ardından yaşanan yer değiştirmenin bir güvenlik tehdidi olarak görülmesidir. Dolayısıyla güvenlik hem bir göç nedeni hem de göçün sonucudur (Kaygusuz, 2021, s. 72).

Özellikle göç literatüründe önemli bir dönüm noktası olan 11 Eylül 2001’de ABD’ye yönelik terör saldırıları ve sonrasında Londra, Madrid ve İstanbul’da yaşanan terör olayları ardından göç ve güvenlik kavramlarının ilişkisine dikkat çekilmiştir (Ün ve Paydak, 2017, s.

189). İletişim, bilgi ve teknolojide yaşanan gelişmelerle terör saldırıları daha kolay yapılabilir hale gelmekle birlikte, uluslararası sınırlardan kolay geçiş terörizm ve göç arasındaki ilişkiyi yoğunlaştırmıştır (Kanat ve Aktel, 2019, s. 96).

Ülkeler güvenliklerini, ülke çıkarlarını gözeten tutumlarla güvenlik nedeniyle kendilerine sığınan insanların güvenliğinden ödün vermektedir. Artan kitlesel göç hareketleri ile güvenlik kavramı, uluslararası göç literatüründe daha sık yer alırken, düzensiz göç dalgaları güvenlik sorunu haline dönüşmeye başlamıştır. “Bu çerçevede genel olarak göçmen/mülteci sorunları; ‘devlet güvenliği’, ‘toplum güvenliği’ ve ‘dış ilişkiler’ kapsamında değerlendirilmektedir” (Şimşek ve İçduygu, 2017, s. 9). Çünkü kontrol edilemeyen göç, ülkelerin uluslararası ilişkilerinde diğer ülkelerle ilişkilerini etkilemekte, toplum kimliği için tehdit oluşturmaktadır. Göçte, güvenlik kavramı ele alınırken sert ve yumuşak güvenlik konuları da göçle ilişkilendirilmektedir. Ülkelerin güvenlik kaygıları şekillenirken uluslararası göç, insan ticareti, uyuşturucu yumuşak güvenlik konuları olarak yer alırken; askeri tehditler ise sert güvenlik konuları olarak yer almaktadır (Brauch, 2008, s. 15).

Yunanistan açısından göç konusu değerlendirildiğinde göçün esas itibariyle iki konuda güvenleştirildiğini söylemek mümkündür.

- 1) Göçmenlerin düzensiz ve ani bir biçimde sınırlara yığılması: Küresel ölçekte yaşanan yer değiştirme eylemi, ülkenin merkezi özelliklerine karşı bir tehdit olarak görülmektedir. Kontrolü zor bir olgu olan göç, ülkelerin ürettiği politikalara karşın ‘yasadışı göçün’ devam etmesi, ülkeye meydan okuma olarak değerlendirilmektedir (Kurttaş, 2018, s. 172). Göçmenlerin kontrolsüz bir şekilde devletlerin sınırlarına yığılmaları ve genellikle illegal olarak ülkelere giriş yapmaları, göçmen veya mülteci statüsü alan kişilerin bulunduğu ülke aleyhine çalışmalarda bulunmaları, insan kaçakçılarının göçmenler üzerinden ciddi bir gelir elde etmeleri ve suç örgütlerinin göçmenleri kullanarak yasadışı faaliyetlerde bulunmaları gibi sebepler nedeniyle göç devletler tarafından egemenlikleri için bir tehdit olarak algılanmasına neden olmaktadır (Erdoğan, 2013, s. 283). Elbette bu durum göçün devletler tarafından güvenleştirilmesine meşru bir zemin hazırlamaktadır.
- 2) Ülkeye gelen göçmenlerin neden olduğu maliyetlere katlanmanın Yunanistan’ın ekonomisi üzerinde ciddi bir yük oluşturması: Esas itibariyle göçmenlerin içinde buldukları ekonomik ve siyasi koşulların olumsuzluğu sonrasında yer değiştirmek zorunda kalmaları insani bir problem olarak uluslararası toplumun gündemine gelirken diğer taraftan göçmenlerin transit ülkelerde veya hedef ülkelerde neden oldukları

maliyetlerinin kim tarafından karşılanması gerektiği konusu uluslararası alanda devletleri karşı karşıya getiren en dramatik konulardan birini teşkil etmektedir. Öyle ki Yunan ekonomisinin 2013 yılında yaşadığı ekonomik çöküş sonrasında ülkeye gelen yabancıların barınma, yiyecek ve içecek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması Yunan halkının gözüne batmakta göçmenleri adeta kendi paylarına düşenleri paylaştıkları ‘ötekiler’ olarak görmelerine neden olmaktadır (Özçelik, 2019, s. 262).

“Soğuk Savaş sonrası değişen güvenlik anlayışıyla devletlerin geçirgen hale gelen sınırlarına ‘göç’ askeri olmayan bir tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır. Gabriella Lazaridis ise uluslararası göçe dair algılanan dört tehdit unsuru belirtmiştir. Bu tehditler;

- 1) *“Düzensiz göçün, ulusların sınırlarına ve ekonomik yapılara yük getirmesi,*
- 2) *Göçmenlerle ev sahibi toplum arasındaki farklılıkların abartılması ve göçmenlere yapılan sosyal yardım konularında torpil yapıldığı düşüncesi,*
- 3) *Göçmenlerin ev sahibi topluma entegre düzeylerinin düşük olması,*
- 4) *Terörist saldırıların artış gösterme ihtimalidir”* (Özçelik, 2019, s. 258).

Yunanistan özelinde değerlendirildiğinde ilk iki maddede yer alan tehdit unsurlarının ön plana çıktığını söylemek mümkündür. Öyle ki düzensiz göçmenler açısından Avrupa Birliği’nin göçü karşılayan cephe ülkelerinden biri olan Yunanistan için göçmenler zaten kötü olan ekonomisi için fazladan bir maliyete sebep olmaktadır. Özellikle göçmenler için sağlanan barınma, kayıt, sağlık harcamaları ve günlük gıda ve içeceklerinin karşılanması Yunan medyası tarafından abartılarak topluma göçmenlere yönelik ayrıcalık yapıldığı ve onlara yerel halktan daha fazla imtiyaz verildiği şeklinde topluma sunulmaktadır. Bu durum elbette Yunan siyasi partileri açısından da oy toplamak ve kitleleri harekete geçirebilmek için kullanılarak güvenleştirilmektedir. Aslına bakılırsa Yunanistan’a gelen göçmenler zaten ekonomik koşulları kötü durumda bu ülkede kalma niyetinde değillerdir. Yunanistan yalnızca göçmenler için Avrupa’ya giriş kapısı olduğundan sadece geçiş için kullandıkları bir ülkedir. Ancak göçmenlerin Yunan siyasi partileri için yapısal ekonomik ve siyasal sorunları örtbas etmek, edebilmek adına adeta bir günah keçisi olarak kullanılarak sanki toplumsal bir güvenlik sorunu olarak gösterilmeye çalışıldığını söylemek mümkündür.

III. Yunan Siyasi Partilerinin ve Hükümetlerinin Göç Konusundaki Tutum ve Politikaları

Göçün siyasallaştığı, yani siyaseti etkilemekle birlikte siyasetten etkilendiği ve ekonomiye olumsuz bir etki olarak görüldüğü ülkelerden biri de Yunanistan'dır denilebilir. Yunan ekonomisinin yapısal zayıflığı ve kırılganlığı 2008-2012 küresel ekonomik kriz ve artçılarından etkilenmiş, Yunanistan ekonomik kriz ardından iflasın eşiğine gelmiş ve yüz binlerce eğitimli Yunan vatandaşı ülkesini terk etmiştir (Türk ve Eraslan, 2016, s. 281). Ülkenin yaşadığı ekonomik kriz sonrası iflasın ardından iç politikada da değişiklikler yaşanmış ve Syriza gibi radikal sol bir parti iktidara taşınmıştır. Bu yıllarda bir yandan ekonomik krizle ilgilenen Yunanistan diğer yandan da 2011 yıllarında Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yaşanan gelişmeler nedeniyle Avrupa'ya Yunanistan üzerinden gerçekleştirilen düzensiz göç ile ilgilenmek zorunda kalmıştır. Ekonomik kriz Yunan ekonomisini alt üst ederken diğer taraftan Yunanistan'a yapılan düzensiz göç, yaşanan krize başka bir boyut olarak eklenmiş ve krizi yönetmekte zorlanan hükümeti daha da etkileyerek toplumsal anlamda sosyal dışlanma, ırkçılık, göçmenlere yönelik olumsuz tutumların artmasını da tetiklemiştir.

Avrupa'da göçmen karşıtı aşırı sağcı iktidarların yükselişi ve AB üyesi diğer ülkelerin uyguladığı katı göçmen kotası, Yunanistan ve İtalya gibi göçmenleri ilk karşılayan sınır ülkelerini biriken göç akışı ile karşı karşıya bırakmaktadır. AB'nin doğu kapısı ve dış sınırı olmak Yunanistan'da gerilimi arttırmaktadır. Artan gerilimin etkisiyle Yunan siyasi partileri ve hükümetleri Avrupa'nın sığınmacı karşıtı yüzü olsa da özellikle Suriyeli sığınmacıların Batı Avrupa'ya geçişte en çok tercih ettiği transit ülke Yunanistan'dır (Akdoğan ve Sağiroğlu, 2017, s. 146). Avrupa'nın bütüncül bir yaklaşımla göç nüfusunu kontrol edemeyerek bu yükü sınır ülkesi olan üyelere yüklediği görülmektedir.

Göç ve göçmen karşıtı sağcı iktidarların Avrupa'da yükselişinin etkisi Yunanistan'da da görülmektedir. Yunan siyasetinde özellikle aşırı sağ partilerde göçmen karşıtı söylemlere daha sık rastlanmakla birlikte Yunan halkının siyasi partiler ve hükümetin göçmen söylemlerine göre daha çok dayanışmayı vurguladığı görülmektedir (Akkerman, 2012, s. 63). Artan aşırı sağ etkisi, sığınmacıların gördükleri olumsuz muamele ve sığınma başvurularının çok yavaş ilerlemesi aslında Yunanistan'ın bir AB üyesi olmasına rağmen diğer üye ülkelere göre yetersiz kaynaklara sahip olmasının bir sonucudur. Avrupa'da seçmenlerin aşırı sağa yönelmesinde ekonomik krizin etkisi görülürken, Yunanistan'da ise düzensiz göçün sık yaşandığı bir ülke olması aşırı sağ ve göçmen karşıtlığını besleyen bir numaralı faktördür. Bu durumdan hareketle siyasi partilerin göçmen karşıtı söylemleri dikkate alındığında Yunanistan'da yapılan

seçimlerde oy oranlarındaki şaşırtıcı artış ve bu artışın birden fazla seçimden sonra teyit edilmesi dikkate değerdir.

A. Altın şafak

Altın şafak (Golden Dawn-ΧρυσήΑυγή) Yunanistan'da bir dönem Yunan siyasetinde var olan aşırı sağ görüşlü siyasi partidir. Yunanistan'da göçmenlere karşı yaptığı eylemlerle tanınmaktadır. 7 Ekim 2020'de Atina Temyiz Mahkemesi Altın şafak Partisi'nin bir suç örgütü olduğuna hükmetmiş ve parti siyasetten men edilmiştir. Altın şafak partisine üye milletvekilleri ve sempatizanları siyasal ideolojilerinde milliyetçiliği ön plana çıkarmanın yanında şiddet, göçmenlere karşı nefret, politik düşmanlıklar ve etnik azınlıklara karşı ayrımcılık gibi negatif düşüncelere de yer vermişlerdir (Güler, 2014, s. 23).

Altın şafak, uzun süre Yunan siyasetinde kendine alan bulamamış olsa da 2010 yılındaki yerel seçimlerden sonra giderek yükselen bir performans göstermiştir. Bu tarihlerde Arap Baharı etkisiyle Batı Avrupa'ya yönelen düzensiz göçün varlığı da dikkat çekmektedir. Radikal bir sağ parti olan Altın şafak'ın, sığınmacıların ülkede ekonomik krize neden olduğuna inanan işsiz ya da düşük sosyoekonomik düzeye sahip insanlar ve aşırı milliyetçi gençlerden oluştuğu görülmektedir (Çiftçi, 2017, s. 114).

Altın şafak'ın sığınmacı karşıtlığı, sığınmacıların ülke güvenliğine tehdit oluşturduğu, suç ve terörizmle bağlantılı oldukları iddiaları genel söylemlerinde görülmektedir (Akkerman, 2012, s. 516). Bunların yanında Altın şafak destekçileri kanun ve düzenin koruyucusu olduklarını iddia ederek mevcut yönetimi de bunu sağlayamamakla suçlamaktadırlar. Çiftçi'ye (2017) göre

“İdeolojileri ve politikalarını eyleme geçirerek özellikle göçmen nüfusunun yoğun olduğu Atina'da ‘Yunanlılar için Yunanistan Organizasyonları’ adı altında Yunan halkının devlet tarafından yeterli ilgi ve desteği göremediği iddialarından hareketle parti mensupları tarafından bazı organizasyonlar düzenlenmiştir. Yunan halkına bedava yiyecek dağıtımında bulunmuş, Yunan halkının kana ihtiyaç duyduğunda hastanelerde göçmen kanı almak yerine saf Yunan kanı alma istekleri iddiaları doğrultusunda sadece Yunanlıların faydalanabileceği kan bankalarının kurulması, devletin göçmenlere bedava sağlık hizmeti vermesinden ötürü Yunan vatandaşlarının yeterli sağlık hizmetlerinden faydalanamamaları gerekçesiyle gönüllü doktorların çalıştığı sağlık merkezlerinin kurulması örnek verilebilir. Bazı parti mensuplarının kendilerince yerel Atina halkını göçmenlerin yol açtığı suç tehlikesinden koruma adına

devriye gezerek adeta polis gibi halkı tehlikeden koruyarak kanun ve düzenin işlemini sağladıkları iddialarının yansıması olarak görülmektedir” (s. 101).

Aşırı milliyetçi, ırkçı, biyolojik ve kültürel ayırım yapan, parlamenter yönetime karşı, göçmen karşıtlığı ideolojilerine sahip Altın Şafak’ın siyasi eylem ve söylemlerini şekillendiren konuların başında göçmen karşıtlığı, ekonomik kriz ve işsizlik olduğu söylenebilir.

Altın Şafak partisinin sadece sığınmacılara karşı değil farklı gruplara da (etnik ve dinsel azınlıklar, eş cinseller, sol görüşlüler) şiddet eylemlerinde bulunduğu görülmüştür (Güler, 2014, s. 8). Bu noktada asıl endişe verici olan noktalardan biri hiç kuşkusuz Yunan polisinin söz konusu şiddet eylemlerini durdurmakta isteksiz davranmasıdır. Bunun en büyük nedeni ise Altın Şafak’ın Yunan polis teşkilatı içinde çok sayıda destekçisinin ve taraftarının bulunmasıdır (Akkerman, 2021, s. 79).

B. SYRIZA

Radikal Sol Koalisyon, kısaltılmış adıyla SYRIZA (Συριζα) Yunanistan'da kurulmuş sosyalist bir partidir. Çok farklı çevrelerden ılımlı veya uç çetirli sol hareketlerin Synaspismos hareketi önderliğinde birleşmesiyle oluşmuştur. Radikal sol partilerin birleşimi olarak bünyesinde Troçkistleri, Maoistleri, Komünistleri, çeşitli sol ve ekolojik hareketleri ve sınırlı bir oranda da olsa sosyal demokratları barındıran tamamen heterojen bir yapı olarak Syrizasolda bir birliği temsil etmeyi hedeflemiştir. Parti içinde on üç farklı sol grup ve çeşitli bağımsız politikacılar bulunmaktadır (Dönmez, 2015, s. 258).

Demokratik yollarla parlamentoya girmiş ve zamanla hem parlamentoda hem de dışında büyüyen örgütsel yapısı ve verilen destekle iktidara gelmiştir. 25 Ocak 2015 tarihinde yapılan genel seçimlerde 149 sandalye kazanarak birinci parti olmuştur. Parti lideri Synaspismos'un eski lideri Aleksis Çipras'tır (Güler, 2014, s. 15). 2015-2019 yılları arasında başbakanlık görevi yapmıştır. Çipras'ın görev yaptığı sürede AB ile müzakereler sürecinde daha ılımlı ilişkiler kurma çabasının yansıması olarak 2015'te Syriza'nın iktidara gelmesinin ardından, Yunanistan ekonomi bakanı olan Yanis Varoufakis'in bir süre sonra istifa edişi dikkate değerdir. Varoufakis'in ekonomi bakanı olarak görev yaparken AB'ye olan borçları ödememekte direnmesi AB ile yaşanan gerilimleri arttırmıştır. Partinin iktidarda olduğu dönemde Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşanan gelişmelerin etkisiyle Yunanistan'a düzensiz göçün yoğun yaşandığı 2016 yılında, Syriza partisinden Mouzalas'ın bakan olarak seçildiği göç sorununun çözümü için daha kapsamlı uygulamalar yapılması, politikalar üretilmesi için Göç Politikaları Bakanlığı kurulmuştur (Sönmez, 2015, s. 258). Bakanlığın kurulduğu bu dönemde partinin

resmi söylemlerinin insan ve değer odaklı olduğu görülmektedir. Düzensiz göçte transit ülke olarak görülen hem kara hem de deniz sınırı olan Yunanistan ve Türkiye arasında zaman zaman gerilim artmış ve sorunlar yaşanmıştır. Bu sorunlara düzensiz göç ile mücadele, Türkiye'deki 15 Temmuz darbe girişimi ardından Yunanistan'a geçen darbecilerin tekrar Türkiye'ye teslimi meselesi, Kıbrıs için ortak vizyon arayışı, Ege'de kıta sahanlığı, AB ile Türkiye arasındaki ilişkiler örnek verilebilir (Alioğlu Çakmak, 2018, s. 52).

Yunan siyasi partileri içinde diğer siyasi partilere göre göçmenlere karşı daha ılımlı bir yaklaşımı benimseyen parti, artan düzensiz göç ve Yunan medyasında bununla ilişkilendirilen ekonomik bunalım ve işsizlik gibi nedenlerle zamanla göçmenlere yönelik daha olumsuz söylemlere başvurmuştur. Mart 2016'da, AB ve Türkiye arasında imzalanan mutabakat ile Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçişin azalmış olmasına rağmen Syriza konuyu sık sık siyasi malzeme haline getirmiş ve göçmenler, hükümetinde söylemleri arasında sık sık yer almıştır.

C. PASOK

3 Eylül 1974'te radikal sosyalist sloganları olan PASOK (Panellinio Sosialistiko Kinima ΠΑΣΟΚ), kuruluşundan yalnızca yedi yıl sonra iktidara gelmeyi başarmıştır. Yunan toplumunda ulusal bağımsızlık, halkın egemenliği ve sosyal adalet düşüncesine dayanan radikal bir değişimi savunmuştur (Ustaoglu, 2021, s. 635). PASOK'un demokrasinin yeniden tesis edildiği 1974 sonrası Yunan siyaset sahnesinde Yeni Demokrasi ile birlikte en önemli iki siyasi partiden birisi olduğu belirtilmektedir (Ustaoglu, 2021, s. 636).

PASOK kurulduğunda sosyalist ideallerle ve değişim sloganıyla yola çıkmış ve 1977 seçimlerinde alınan oy oranındaki gözle görülür artışla beraber parti iktidara ortak olunca partinin sert sosyalist söylemlerinde yumuşamaya gidildiği ve partinin sosyal demokratlaşma sürecine girdiğini söylemek mümkündür. Askeri darbe yıllarını izleyen 1981'de iktidara gelen PASOK ülkenin yaklaşık 30 yıllık siyasi hayatını aktif olarak şekillendirmiştir. Yunanistan'ın apar topar Avrupa Birliği'ne alınmasının ardından ülkede modern bir refah devleti kurulmuştur (BBC, 2013).

The Guardian'ın 22 Ekim 2009 sayılı ekinde 'Yunanistan'da sosyalistler göçmenlerin çocuklarına vatandaşlık verecek' başlığıyla yayınlanan haberde Yunanistan'da sosyalist PASOK hükümetinin, Yunanistan'da doğup büyüyen ancak Yunan vatandaşlığı olmayan yeni nesil göçmen çocuklarına vatandaşlık vereceğini açıklamıştır (aktaran Hürriyet, 2009). Bu ve benzeri söylemler partinin göçmenlere yönelik ılımlı olduğu algısını oluşturmaktadır. Ancak

son zamanlarda partinin her ne kadar sol temelli olsa da göçmenlere yönelik zamanla artan sert söylemleri dikkat çekmektedir. Nikos Androulakis gibi milletvekilleri, Yunanistan’da yaşanan ekonomik kriz öncesinde en etkili merkez sol partisi olan PASOK’ un o dönemlerdeki etkisine dikkat çekerek Yunan medyasında ve aşırı sağ partilerin söylemlerinde yer alan göçmenlerin işsizliğe, artan ekonomik yüke etkisi algısını destekler açıklamalarda bulunmaktadır (Ustaoglu, 2020, s. 196).

D. Yeni Demokrasi Hareketi

Yeni Demokrasi (Néa Dimokratía) merkez sağ Yunan siyasi partisidir. 1974’te kurulduktan sonra Yunan siyasetinde etkili olan parti, günümüzde iktidar partisidir. Yeni Demokrasi, 1970’lerin ikinci yarısında gittikçe güç kaybederken, Andreas Papandreu’ nun kurduğu Panhellenik Sosyalist Hareket (PASOK) geniş bir destek bulmaya başlamıştır. 2019 yılında gerçekleşen son seçimlerde, merkez sağ Yeni Demokrasi partisinin tek başına hükümeti kurmuştur (Danacı, 2021, s. 4).

Yunan siyasi partileri ve hükümetlerinin söylemleri incelendiğinde Yunanistan’da göçmen karşıtı ve yabancı düşmanlığı vurgusu yapan aşırı sağ Altın Şafak Partisi ve Yeni Demokrasi Partisi’nin göçmen karşıtı söylemlerinin medyada sıklıkla vurgulandığı görülmektedir. 2016-2018 yılları arasında Syriza döneminde göç ve göçmenlik konusunda insan hakları ve değer odaklı açıklamalar yapılırken 2019’dan günümüze göçmen karşıtı açıklamalar öne çıkmaktadır (Sönmez, 2015, s. 250). Merkez sağ Yeni Demokrasi partisinin 2019 yılında Yunanistan’da yapılan son seçimin ardından hükümeti tek başına kurması, göçmenlere yönelik uygulanan dışlama politikasının siyasete de yansımaya örnek olarak belirtilmektedir (Günay, 2021, s. 70). Yunanistan 2019 genel seçimlerinde partisi birinci sırada yer alarak Yunanistan başbakanı olan Kiriakos Miçotakis’in, göçmenlere yönelik medyaya yansıyan söylemlerinde de bu durumu görmek mümkündür. Miçotakis, 18 Eylül 2021 tarihinde yaptığı açıklamada 2015 yılında yaşanan düzensiz göçün Yunanistan’a etkisini ve yeniden yaşanmaması için her şeyi yapacaklarını belirtmesi örnek olarak gösterilebilir (BBC News, 2021a). Miçotakis’ in göçmenlere yönelik kendisini eleştiren Hollandalı gazeteci Ingeborg Beugel ile yaşadığı polemik de bu kapsamda değerlendirilebilir. Zira Hollanda Başbakanı Mark Rutte’ nin Yunanistan ziyareti sonrası canlı yayımlanan basın toplantısında Yunan Başbakanı Kiriakos Miçotakis’ e, “*Yunanistan’daki mültecilerle ilgili yalan söylemeyi ne zaman bırakacaksınız? Lütfen ne benim, ne de dünyadaki tüm basın mensuplarının zekasını hor görmeyin. Çok fazla kanıt var. Siz hala reddetmeye, yalan söylemeye devam ediyorsunuz. Bu*

narsist bir istismara benziyor. Neden dürüst davranmıyorsunuz?” (Aksünger ve Özcan, 2021) diyerek adeta uluslararası kamuoyunun vicdanını temsil etmiştir.

Miçotakis’in göçmenlere yönelik olumsuz tavrının hem kara hem de deniz sınırı olan Türkiye ile de sık sık polemiklerin yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Yunan hükümeti Türkiye’yi, AB’ye karşı göçmenleri siyasi bir malzeme olarak kullanmakla suçlamaktadır. Türk hükümeti ise düzensiz göçmenlerin gerek deniz yoluyla gerekse kara sınırından Yunanistan’a geçişte Yunanistan’ın göçmenlere karşı olumsuz tavrını hedef almaktadır.

IV. Yunan Kuvvetlerinin Göçmenlere Yönelik Tutum ve Davranışları

Dünyada ve özellikle Avrupa kıtasında küresel bir kriz durumu olarak belirtilen göçmen meselesinde en çok etkilenen ülkelerden birisi de Yunanistan olmuştur. 2015 ve 2016 yıllarında zirveye tırmanan bu durum çok daha derinden hissedilmiştir. Söz konusu bu yıllarda toplamda 1 milyonun üzerinde göçmenin deniz yoluyla Yunanistan’a geçiş yaptığı bilinmektedir (Vatandaş, 2011, s. 9). Yunanistan, göçmenlerin özellikle Avrupa’ya göç rotasında kullandığı transit ülkelerden biri olan Türkiye ile karşılaştırıldığında oldukça az sayıda göç aldığı görülmektedir. Yunanistan’da, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) verilerine göre yaklaşık 100 bin göçmen bulunmaktadır. 2019 yılında deniz yoluyla Yunan adalarına ve Yunan anakarasına ulaşan göçmen sayısı 60 bin civarındayken, 2020 yılında kara ve deniz yoluyla Yunan topraklarına ulaşan göçmen sayısı 4500 civarında kalmıştır. Bu durum göçmen sayısında dramatik bir düşüşe işaret etmektedir. Bu dönemde Yunanistan’a ulaşan göçmenlerin %27’sini Suriye’den gidenler oluştururken %40’ını Afganistan’dan gelenler oluşturmaktadır. Bunları sırasıyla Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Irak’tan gelenler takip etmektedir (Ünay, 2020, s. 1).

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Mart 2016’da imzalanan AB-Türkiye Mutabakatı sonrası Yunanistan’a geçişler azalmaya başlamış olsa da son yıllarda yine bir artış gözlenmektedir. Artarak devam eden söz konusu göç akınına karşı üretilen politikalar ise dünyadaki birçok devlette olduğu gibi Yunanistan’da da sınırlarda ön plana çıkmaktadır. Yunanistan göçmen akınlarının günümüzdeki kadar yoğun olmadığı 2012’de sınır önlemlerini almaya başlamıştır. Öncelikle Türkiye kara sınırındaki “Pazarkule sınır kapısından Meriç Nehri’ne kadar olan 12.5 kilometrelik bölgede tel örgüler, beton bloklar, jiletli tellerden oluşan bir duvar inşa etmiştir. 3 milyon Euro maliyeti bulunan duvarın inşasında 6 bin metreküp beton, 800 ton çelik ve 370 kilometre farklı türden dikenli tel kullanılmıştır. Yapılan duvar, ayrıca 23 termal kamera ve Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex) iş birliğindeki Yunan sınır görevlilerinin devriyeleri ile desteklenmektedir” (Ulusoy vd., 2019, s. 19).

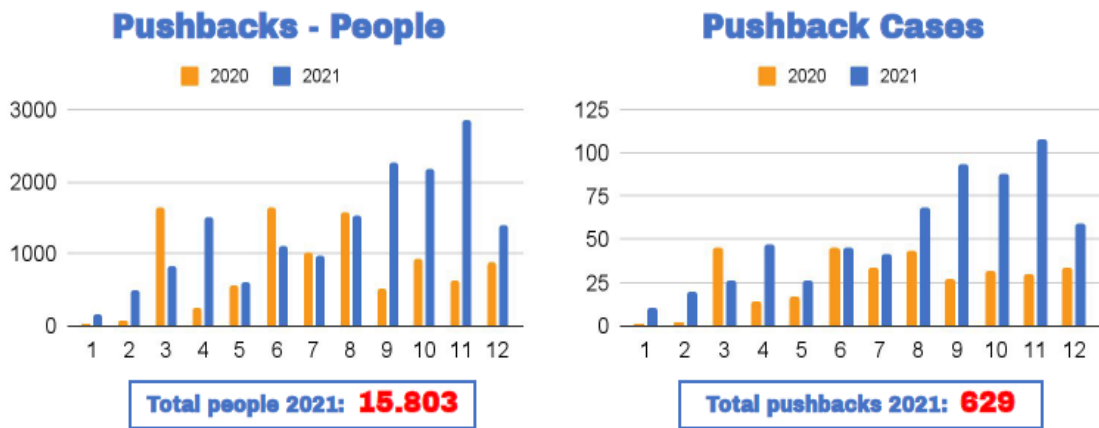
Sınır güvenliğini düşünen Yunanistan, deniz yoluyla Doğu Akdeniz rotası kullanılarak ülkeye ulaşanların sayısının kara sınırından giriş sayısından üç kat fazla olması nedeniyle sınır önlemlerinin odağını deniz üzerine kaydırmıştır. Son dönemde ön plana çıkan göçe karşı kurulacak ‘deniz bariyerleri’ de buna örnek gösterilebilir. Yunan savunma bakanı Nikos Panagiotopoulos’un 30 Ocak’ta açıkladığı plana göre Yunanistan, 2.7 kilometre boyunca uzanan ve (50 santimetresi su üzerinde olacak şekilde) 1,1 metre yüksekliğinde yüzen bir bariyer inşa edilmesi planlanmaktadır. Yüzen bariyer, gece boyunca bot ve teknelerle Yunanistan’a göç eden göçmenleri engellemek için ayrıca yanıp sönen ışıklar ile donatılması düşünülmektedir (BBC News, 2021b). Söz konusu bariyerin öncelikle Midilli Adası’nın kuzeyine kurulacağı belirtilirken; Yunan Bakan, yüzen bariyerlerin başarı ihtimalini ise 2012’de Türkiye ile olan kara sınırına inşa edilen duvara atıf yaparak açıklamış ve benzer bir başarı beklediklerini ifade etmiştir. Yüzen bariyerin, parçalar eklenerek 15 kilometreye kadar genişleyebileceği ve toplam maliyetin 500 bin Euro civarında olacağı tahmin edilmektedir (Reuters, 2020). Ayrıca son dönemde insanı rahatsız edici ses çıkartan sistemlerin kullanıldığı da bilinmektedir. Yunanistan’ın Batı Trakya’daki Dedeagaç (Evros) ilindeki Meriç sınır bölgesine göçmenlere yönelik kullanılmak üzere 3 km’lik alanı kapsayan insanın saniyeler içerisinde sinir krizi geçirmesine ve sağır olmasına yol açabilen ve beyine yüksek ses dalgaları gönderen cihazın kurulumu tamamlanmıştır (Sözcü, 2022).

2008 Mortgage Krizi sonrasında Yunanistan’da yaşanan ekonomik çöküş ve Yunan ekonomisinin iflasa düşmesi sonrasında yaşanan kemer sıkma politikaları Yunan halkı üzerinde zaten ciddi bir baskı oluştururken, ülkeye gelen göçmen sayısındaki artışlar ekonomik olarak zor durumda olan insanların göçmenlere yönelik bakış açılarını olumsuz yönde etkilemiştir. “2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizin borç krizine dönüşmesiyle birlikte Yunanistan, 2009 yılından itibaren, II. Dünya Savaşı sonrasında karşılaştığı en ağır ekonomik krizle mücadele etmeye başlamıştır. 2010 yılından bu yana, Yunan Hükümeti ile AB Kurumları ve IMF arasında yürütülen görüşmeler sonucunda, en son Ağustos 2015’te olmak üzere toplam 331 milyar Euro tutarında üç Mali İstikrar Paketi imzalanmıştır. Yunanistan’ın ekonomik performansına bakıldığında, 2017 yılından bu yana ekonominin düzenli olarak büyümekte olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 2018 yılında olduğu gibi, 2019 yılında da Yunan ekonomisi, %2 büyüme beklentisinin altında, %1,9 oranında büyümüştür. 2011 yılında %20’nin üzerine çıkan ve 2013 yılında %27,3’le en yüksek noktaya ulaşan işsizlik oranları da, düzenli olarak düşüş eğiliminde olup, ilk defa 2018 yılında %20’nin altına gerilemiş, 2018 ve 2019 yıllarında %19 oranında seyretmiştir” (Yunanistan’ın Ekonomisi, 2022).

Yukarıda yer alan verilerden de görüldüğü gibi Yunanistan’da yaşanan ekonomik kriz ve sonrasında yaşanan ekonomik çöküş ülkedeki yaşam koşullarını iyice zorlaştırmıştır. Bu koşullara paralel olarak 2011 yılında Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da yaşanan Arap Baharı sonrasında Avrupa’ya doğru yaşanan düzensiz göç dalgasının üst üste gelmesi Yunanistan’ın toplumsal ve siyasi yapısında önemli değişimler meydana getirmiştir. Bu kapsamda gerek ekonomik koşulların neden olduğu olumsuzluk gerekse Yunan sınırlarına dayanan milyonlarca göçmenin Yunanistan üzerinde oluşturduğu ekonomik yükün bir araya gelmesi Yunan hükümetlerinin ve siyasi partilerinin göç ve göçmenlere karşı bakışımı olumsuz yönde etkileyerek göçmenlere yönelik uygulamalarını ve politikalarının sertleşmelerine neden olmuştur. Başta aşırı sağcı popülist partilerin göçmenlere yönelik ötekileştirici ve hatta düşmanlaştırıcı açıklamaları, Yunan halkı üzerinde oldukça etkili olmaktadır. Yapılan bir araştırmada Yunan halkının % 82’lik gibi büyük bir kısmı ülkelerinin daha az ya da hiç göçmen almamasını istemektedir (Vatandaş, 2019, s. 1).

Yunan siyasi partilerinin ve hükümetin söylemleri Yunan halkı kadar Yunan kolluk kuvvetlerinin göçmenlere yönelik tutum ve davranışlarında da hissedilir olmuştur. “Ege Denizi’nde göç olaylarını izleyen ve raporlayan Norveçli bir sivil toplum örgütü olan Aegean Boat Report’a göre 2021’de bir önceki yıla göre Yunanistan’ın geri itme eylemlerinin sayısı yüzde 97 arttığı belirtilmektedir. Norveçli örgüt, 2021’de sadece Ege Denizi’nde 629 geri itme (push back) vakası raporlanmaktadır. Geri itmenin sadece denizde değil karada da gerçekleştiği belirtilmektedir. Ege Denizi’ndeki geri itmelerin yanı sıra Edirne’de gerek kara sınırında gerek Meriç Nehri üzerinde, birçok geri itme vakası mevcuttur” (Aegean Boat Report, 2021).

Grafik 1. 2021 Yılı İtibariyle Yunanistan’ın Ege Denizinde Geri İtme Vakaları

Kaynak (Aegean Boat Report, 2021)

Kara sınırında da geri itmeler yaşanmaktadır. Yunanistan, Meriç Nehri boyunca göçmenlere uyguladığı geri itme (pushback) uygulamaları ile kara sınırı boyunca oluşturulan duvarı aratmamaya kararlı gibi görünmektedir. “Yunanistan’ın kendi sınır birimlerinin insanlık dışı uygulamaları ise bir anlamda inşa edilen duvarların entegre parçalarından birini oluşturmaktadır. Nitekim göçmenlere doğrultulan silahlar, kullanılan plastik ve gerçek mermiler, kullanılan tarihi geçmiş gaz bombaları, sınır hattındaki artık rutinleşen geri itme uygulamaları sınırda inşa edilen duvarların birer parçasıdır” (Ünay, 2022, s. 25).

Krizin tırmandığı dönemlerde bir şekilde sınırı geçerek gerek Meriç Nehri, gerekse deniz yoluyla Yunanistan’a ulaşmayı başaran sığınmacılara Yunan kolluk kuvvetlerinin sistematik eziyet ve işkencelere maruz bıraktığı, deniz üzerinde botlarını batırmaya çalıştığı, sığınmacıları soyup işkence etmeleri, paralarını almaları ve özellikle Türkiye’ye göndermeleri sıklıkla ulusal ve uluslararası basında yer almaktadır (Stamatoukou, 2022). Bununla birlikte Yunanistan’ın göçmenlere yönelik olarak uyguladığı şiddet ve işkenceler sonrasında yaşanan göçmen ölümlerine dünya kamuoyunun yeterince tepki göstermediğini söylemek mümkündür. Her fırsatta demokrasi ve insan hakları konusunda diğer ülkeleri eleştiren Batı dünyasının ne yazık ki konu Yunanistan olduğunda aynı reaksiyonu göstermediği görülmektedir. Yunanistan’ın gerek kara gerekse deniz sınırlarında bulunan sığınmacıları Türkiye’ye geri göndermede iki devlet arasındaki sınırlarda gerçekleşen geri itme yöntemini kullandığı gözlenmektedir. Türkiye ve Yunanistan’ın coğrafi konumu nedeniyle önemli göç güzergâhları üzerinde yer alması, iki devlet arasındaki ilişkilerde yeni bir sorun olan göçmen krizinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bahse konu olan ilişkilerde Yunanistan’ın göçmen krizini eşit sorumluluk çerçevesinde çözme eğiliminden uzakta olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Yunan güvenlik güçlerinin göçmenleri taşıyan bir botu geri itmesi sonucu aralarında çocuk ve bebeklerin de olduğu 11 kişinin Ege Denizi’nde boğulduğu olaya ilişkin davada, Yunanistan’ın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 2. ve 3. maddelerini ihlal ettiğine karar vermiştir. AİHM’den yapılan yazılı açıklamaya göre, mahkeme, Yunan güvenlik güçlerinin davranışlarının göçmenlerin yaşam hakkı ile insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağını ihlal ettiğini karara bağlamıştır” (Euronews, 2022).

Sonuç

Yunanistan’ın Avrupa Birliğine üye ülkeler ile ilişkileri, 2008 yılından beri mücadele ettiği ekonomik kriz ve bunun yol açtığı siyasi istikrarsızlık sebebiyle sorunlu bir hal almıştır. Tunus’ta 2010 yılında bir gencin kendisini yakması ile başlayan Arap Baharı, tüm Orta Doğu’da

ve Kuzey Afrika’da kısa sürede iç çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur. Bölgede yaşayan insanlar can güvenliklerini sağlamak için Avrupa başta olmak üzere güvenli yerlere göç etmek zorunda kalmışlardır. Avrupa düzensiz göç koridorunda bulunan Yunanistan, Orta Doğu’da yaşanan iç çatışmalardan kaynaklı düzensiz göçlerden olumsuz bir şekilde etkilenmiştir (Coşkun, 2015, s. 51). Bu durumun sonucunda, Yunanistan’da göç yükü sürekli artarak hem sistematik hem de yasal olarak eksiklikler yaşanmasına neden olmuştur.

Coğrafi konumuyla Avrupa Birliği’nin doğu kapısı Yunanistan 2015 yılından itibaren Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da yaşanan olaylar nedeniyle Avrupa’ya ulaşmak isteyen göçmenlerin ilk durağı olmuş ve kontrol etmekte güçlük çektiği bir düzensiz göç akınıyla karşılaşmıştır. Avrupa’nın karşılaştığı en büyük göç dalgalarından biri olan son göç dalgasında AB içindeki farklı yaklaşımlar ve ulusal çıkarları gözetilerek hayata geçirilen kısıtlayıcı uygulamalar yüzünden Yunanistan tek başına üstesinden gelemeyeceği oranda bir göçmen nüfusuyla karşı karşıya kalmıştır.

Yunanistan’a uluslararası düzensiz göç dış politikada etkisini gösterdiği gibi iç politikaya da yansımaktadır. Öyle ki ülkedeki ekonomik krizin asıl belirleyici olduğu siyasi konjoktürde düzensiz göçle mücadelenin seçmenlerin tercihlerinde önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Nitekim 2015-2019 da iktidarda olan Syriza’nın ardından 2019 yılından itibaren merkez sağ Yeni Demokrasi Partisi tek başına hükümeti kurmuştur.

Göçün devletlerin sınırları üzerinden egemenliğini ve otoritesini sorgulatması, göç konusunun Yunanistan gibi göçü karşılayan cephe ülkeler açısından toplumsal ve kimlik bağlamında hızla güvenlikleştirilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda göç yoğun ve kontrolsüz biçimde, doğrudan ulusal tehdit niteliğine büründürülürken Yunanistan özelinde aşırı sağcı Altın Şafak partisi tarafından toplum üzerinde yabancı korkusu ötekileştirme veya düşmanlaştırma şeklinde kendini göstermektedir. Bu durumu ilginç kılan konu ise ana akım partilerin bile Yunanistan örneğinde olduğu gibi göçü ve göçmenleri güvenlikleştirerek kendi seçmen kitlesini konsolide etmeye çalışmasıdır.

Her ne kadar Yunanistan’ın aşırı sağcı Altın Şafak partisi 2020 yılında siyasetten men edilmiş olsa da bu partinin üyeleri ve sempatanları artan göç akınları ile birlikte önemli bir siyasi zemine sahip durumdadır. Altın Şafak partisi özellikle 2010’lu yıllarda Yunanistan’da göçmenlere veya azınlıklara karşı geliştirdikleri nefret ve ayrımcı söylemleriyle Yunan toplumunda büyük bir destek bularak oy oranını ciddi oranda arttırmış ve parlamentoda temsil imkanına sahip olmuştur. Avrupa’da yükselen aşırı sağın etkisi Yunanistan’da Yeni Demokrasi ve Altın Şafak gibi partilerin siyasette etkililiğini arttırırken diğer yandan bu partilerin

savunduğu insan ve değer odaklı yaklaşımdan uzak düşünceler düzensiz çoğu göçmenin gerek kara sınırında gerek deniz üzerinde insanlık dışı uygulamalara maruz kalmalarına neden olmaktadır. Esasında Yunanistan'ın göçmenlere bu şekilde davranması ve bunun siyasi partiler tarafından kullanılması Avrupa genelindeki siyasi durumla paralellik göstermektedir. Öyle ki göçmenlerin Avrupa genelinde ötekileştirilmesi ve kıta genelinde artan yabancı düşmanlığı insan haklarına ve evrensel ahlaki değerlere duyulan saygının aşınmasına neden olmuştur. Bununla birlikte AB'nin, kendi ülkelerindeki savaş ve yoksulluk gibi zorunlu sebeplerden dolayı ülkelerinden kaçan göçmenlere 'insanlara' karşı dışlayıcı ve korumacı bir tutum izlemesi açıkça AB'nin insan haklarına saygı gibi temel evrensel değerleriyle çelişmektedir. Ayrıca uluslararası hukuk ırka dayalı ülkeye kabul etmemeyi, sınır dışı etmeyi ve ülkelerinde zulme maruz kalan insanların geri gönderilmesini yasaklamaktadır (geri göndermeme ilkesi: non-refoulement principle) (Pazarıcı, 2007, s. 215).

Küreselleşme uluslararası göç hareketlerinin giderek karmaşık bir niteliğe bürünmesine yol açmaktadır. Dünyanın sorunlu bölgelerinde artan yoksulluk, baskıcı rejimler, savaş ve siyasi istikrarsızlıktan kaynaklanan düzensiz göçün yarattığı sorunlar, Yunanistan gibi ülkelerin tek başlarına çözemeyecekleri kadar büyük çaplı meseleler haline dönüşmüştür. Geline nokta düzensiz göç olgusunun önlenmesi uluslararası toplumun sorumluluk ve dayanışma içinde hareket etmesini gerektirmektedir. Bu noktada başta uluslararası örgütler olmak üzere gelişmiş ülkelere ve uluslararası topluma büyük görevler düşmektedir.

Geline noktada devletlerin çıkarları ve egemenlikleri ile göç konusunun çeliştiği devletlerin bu konuda üzerlerine düşen uluslararası yükümlülükleri yerine getirme konusunda isteksiz oldukları görülmektedir. Yunanistan özelinde bu durum değerlendirildiğinde Yunanistan'da görülen ekonomik çöküş ile göç dalgasının üst üste gelmesi gerek Yunan hükümetlerinin gerekse Yunan siyasi partilerinin göç konusundaki tutum ve politikalarını olumsuz yönde etkileyerek göçmenlerin Yunanistan açısından ciddi bir sorun olarak görülmesine neden olmuştur. Bu bakımdan gerek Türk medyasına gerekse uluslararası medyaya yansıyan haber ve görüntülerde Yunanistan'ın göçmenleri geri itme ve kötü davranma noktasında kötü bir karneye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Göçün, farklı alanlarda yol açtığı olumsuz durumların AB ülkelerinin iş birliğiyle ortadan kaldırılabileceği sık sık belirtilmektedir. Yunanistan'ın yalnız bırakılmaması, yükün ve maliyetin AB üye devletleri arasında adil ve eşit paylaşılması Yunan hükümetleri ve siyasi partileri açısından göç konusunun güvenlik dışılaştırılmasında önemli adımlar olarak görülmektedir. Yunanistan sorununun, insan haklarını temel alan AB değerlerine bağlı kalınarak,

tüm AB üyelerinin yükü ve sorumluluğu eşit ve adil paylaşımıyla çözülebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2019). *Türkiye-Avrupa birliği mülteci politikaları ve Suriyeli mülteciler*(Yayın No. 2501140067) [İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi].
<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000472.pdf>
- Aegean Boat Report, (2021). Annual Boat Report 2021, <https://aegeanboatreport.com/wp-content/uploads/2022/01/abr-annual-report-2021-pdf.pdf>
- Akgül ve Açıkmeşe, S. (2011). Algı mı, söylem mi? Kopenhag Okulu ve yeni-klasik gerçekçilikte güvenlik tehditleri. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 8(30), 43-73.
- Altaş, M. ve Yıldırım, Ö. (2020, Şubat 28). AK parti sözcüsü çelik: Artık mültecileri tutabilecek durumda değiliz, *Anadolu Ajansı*.<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ak-parti-sozcusu-celik-artik-multecileri-tutabilecek-durumda-degiliz/1747670>
- Akkerman, T. (2012). Comparing radical right parties in government: Immigration and integration policies in nine countries. *West European Politics*, 35(3), 511-529.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402382.2012.665738>
- Aksünger, S. ve Özcan, D. (2021, Kasım 17). Yunanistan'da Başbakan Miçotakis'i 'yalan söylemekle' suçlayan Hollandalı gazeteci ülkeyi terk edecek, *Anadolu Ajansı*,
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yunanistanda-basbakan-micotakisi-yalan-soylemekle-suclayan-hollandali-gazeteci-ulkeyi-terk-edecek/2423476>
- Alioğlu Çakmak, G. (2018). Avrupalılaştırmanın aşiltendonu: Göç politikaları ve Yunanistan örneği. *Mukaddime Dergisi*, 9(1), 39-57.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mukaddime/issue/41975/476661>
- Alioğlu Çakmak, G., Türkeş Kılıç, S. (2018). Devlet çıkarları mı insan hakları mı Türkiye Yunanistan basınında düzensiz göçle mücadele tartışmaları. *Alternatif Politika Dergisi*,10(3), 427-456.
<https://alternatifpolitika.com/makale/devlet-cikarlari-mi-insan-haklari-mi-turkiye-ve-yunanistan-basininda-duzensiz-gocle-mucadele-tartismalari>
- Asylum Information Database (2021). Country report: Greece. European Council on Refugees and Exiles, https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2021/06/AIDA-GR_2020update.pdf
- Ay, Y. (2014). Göçmen kaçakçılığıyla mücadelede insan güvenliği yaklaşımı: Türkiye örneği.

[Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/809334>

Bozkaya, Ö., Kıncal A. (2018). Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri ve Suriyeli yerinden edilmiş kişiler bağlamında Türkiye'nin göç politikasındaki gelişimin değerlendirilmesi. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 90-126.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/issue/45776/578141>

BBC News , (2013, Nisan 5). Modern Yunanistan'ı kuran partinin çöküşü. Erişim adresi: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/04/130405_pasok_yunanistan

BBC News, (2018, Ağustos 28). “The worst refugee camp on earth” [Video]. Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=8v-OHi3İggq>

BBC News, (2021a, Eylül 18). Yunanistan Başbakanı Miçotakis: Sınırlarımızı göçmen akınına karşı koruyacağız Erdoğan İle Hemfikiriz. Erişim adresi:

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58608123>

BBC News, (2021b, Ağustos 21). Greece finishes fence at Turkey Border a midwarnings of Afghanmigrantsurge. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58289893>

Balmer, C. (2020, Şubat 15). Turkey says it will let refugees into Europe after its troops killed in Syria. *Reuters*. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/article/uk-syria-security/turkey-opens-frontier-for-syrian-refugees-to-enter-europe-after-strike-kills-troops-idUKKCN20L37H?edition=uk>

Baştürk, Ş. (2009). “Uyum”dan “Dışlanma”ya: Yirmi birinci yüzyılda göçmenler ve sosyal politika. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 57, 515-548.

Brauch, H.G. (2008). Güvenliğin yeniden kavramsallaştırılması: Barış, güvenlik, kalkınma ve çevre kavramsal dörtlü. *Uluslararası ilişkiler Dergisi*, (5)18, 1-47.

Butler, D. (2015, Eylül 19). Troubling image of drowned boy captivates, horrifies, *Reuters*.

Erişim adresi: <http://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-turkey/idUSKCN0R20IJ20150902>

Buzan, B., Wæver, O. and De Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner.

Çakran Ş., Eren V. (2017). Mülteci politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye karşılaştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 1-30.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/31632/321457>

Çiftçi, S. E. (2017). Balkanlar'da ekonomik krizin gölgesinde yükselen radikal sağ partiler:

Altın Şafak ve Ataka. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 97-120.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/adusobed/issue/31089/337230>

Çoban, F. (2020). 27 Şubat-27 Mart 2020 haber derlemesi Türkiye-Yunanistan sınırında neler oldu. *Göç Araştırmaları Derneği*, 1-8. Erişim adresi: <https://www.gocarastirmalariderneği.org/attachments/article/160/turkiye-yunanistan-sinirinda-neler-oldu..pdf>

Danacı, M. (2021). Yunanistan ülke raporu. Erişim adresi:

<https://www.catso.org.tr/Portals/311/%C3%9Cİke%20Raporlar%C4%B1%20PDF/YUNAN%C4%B0STAN.pdf>

Durul, T. (2021, Eylül 10). Hollandalı gazeteci canlı yayında Yunanistan Başbakanı Miçotakisi yalan söylemekle suçladı. *Anadolu Ajansı*. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hollandali-gazeteci-canli-yayinda-yunanistan-basbakani-micotakisi-yalan-soylemekle-sucladi/2416489>

Dünya Göç Raporu, (World Migration Report 2020). IOM, Cenevre.

<https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020>

Erdenir, B. (2021). 18 Mart Mutabakatı: Bir hukuki analiz. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 20(2), 447-480. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aacd/issue/67336/1050060>

Erdoğan, M. ve Papakonstantis, M. (2021). Turkey as a partner and challenge for European security, migration and ssylum. *Working Paper*, CATS.

Evans, D. ve Coşkun, O.(2020, Şubat 27). Turkey says it will let refugees into Europe after it Strop skilled in Syria, *Reuters*. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/article/us-syria-security/turkey-says-will-not-stop-syrian-refugees-reaching-europe-after-troops-killed-idUSKCN20L0GQ>

Euronews, (2022, Temmuz 8). Avrupa insan hakları mahkemesi, Yunanistan'ı ege Denizi'nde göçmenleri geri itmekten suçlu buldu. Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2022/07/08/avrupa-insan-haklari-mahkemesi-yunanistani-ege-denizinde-gocmenleri-geri-itmekten-suclu-bu>

Euronews, (2021, Mayıs 31). Yunanistan, Meriç Nehrinde göçmenlere karşı sınırını 'ses bombası' ile koruyacak. Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2021/05/31/yunanistan-meric-nehri-nde-gocmenlere-kars-s-n-r-n-dijital-teknolojilerle-koruyacak>

Euronews, (2019, Temmuz 9). Erdoğan: AB mülteci anlaşması ile ilgili verdiği sözü tutmadı. Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2019/07/09/erdogan-ab-multeci-anlasmasi-ile>

ilgili-verdigi-sozu-tutmadi-balkanlar-zirve-bosna-hersek

European Commission (2022, Ekim 18). EU-Turkey Statement: Four years on. Erişim adresi:

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200318_managing-migration-eu-turkey-statement-4-years-on_en.pdf

European Stability Initiative (2017, Ocak 11). On solid ground? Twelve facts about the EU-Turkey Agreement in 2016, ESI Working Paper (11 January 2017). Erişim adresi:

<http://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=1>

Gençler, A. (2005). Avrupa Birliği'nin göç politikası. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 176-186.

https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makaledetay&Alan=sosyal&Id=AWU4s93pHDbCZb_mQojv

Gürgen, H. (2015, Kasım 15). Dublin I ve Dublin II çökerken, *Avrupa Forum*.

<http://avrupaforum.org./dublin-i-ve-ii-cokerken-avrupa-birli%C4%9Fi-projesinde-lime-lime-dokulmektedir-hakan-gurgen/>

Güler, S. (2014). Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi: Yunanistan'da Altın Şafak Partisi Örneği. *Academia Dergisi*, 6(1), 6-8.

https://www.academia.edu/7190735/Avrupa_da_A%C5%9F%C4%B1r%C4%B1_Sa%C4%9F%C4%B1n_Y%C3%BCkseli%C5%9Fi_Yunanistanda_Alt%C4%B1n_%C5%9Eafak_Partisi_%C3%96rne%C4%9Fi

Günay, H. (2021). Yunanistan örneği üzerinden uluslararası göç meselesi ve mevzuatına dair bir değerlendirme. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 6(2), 58-74.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/beuiibfaid/issue/65578/913558>

Görgün, M. (2018). Ekonomi temelli göç yaklaşımlarında göçmenlerin karar alma süreçleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1153-1162.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/53001/704584>

Hopyar, Z. (2016b). Avrupa'da göç ve mülteci olgusu. *Diaspora Araştırmaları Merkezi*, Ocak 2016 Raporu, 1-12.

https://diam.sakarya.edu.tr/sites/diam.sakarya.edu.tr/file/goc_raporu_Temmuz.pdf

IOM (2015, Ocak 5). IOM counts 3,771 Migrant fatalities in Mediterranean in 2015. Erişim adresi:

<https://www.iom.int/news/over-3770-migrants-have-died-trying-cross-mediterranean-europe-2015>

International Organisation for Migration (IOM) Publications, 2013: 35.

<https://publications.iom.int/>

- InfoMigrants (2022, Ağustos 9). Greece expects 100,000 more migrants in. Erişim adresi: <https://www.infomigrants.net/en/post/21609/greece-expects-100-000-more-migrants-in-2020>
- İçduygu, A. ve Erder, S. Gençkaya, Ö.F. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. Mirekoç.
- Kanat, S. ve Aktel M. (2019). Küreselleşme ve güvenlik: Ulusal güvenliğe yönelik yakın yeni tehditler. *ASSAM Dergisi*, 6(15), 86-100.
- Kaya, A. (2022). AB – Türkiye mülteci mutabakatı: tampon ülke?. *TÜSİAD Küresel Siyaset Forumu Makale Dizisi No-2*, Mart 2022.
- Kaya, E.E. ve Özcan, M. S. (2016). Küreselleşme ve göç ekseninde yeni ırkçılık. *Uluslararası Osmaneli Sosyal Bilimler Kongresi*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi.
- Kayabaşı, O., Kayabaşı C. (2017). Doğu Akdeniz'de yasadışı göç sorunu ve bölgesel düzeyde alınan önlemler. *Geçmişten Günümüze Göç*, 3(1), 1-733.
https://www.researchgate.net/publication/339376673_Dogu_Akdeniz'de_Yasadisi_Goc_Sorunu_ve_Bolgesel_Duzeyde_Alınan_Onlemler
- Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası ilişkilerde göç olgusu ve göçün güvenikleştirilmesi, *Akademik Düşünce Dergisi*, (3), 60-76
- Krzyżanowski, M., Triandafyllidou, A. and Wodak, R. (2018). The mediatization and the politicization of the “refugee crisis” in Europe. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1-2), 1-14.
- Oğuz, G. T. (2015, Eylül 4). Aylan Suriyeli göçmenlerin dramının simgesi oldu. *Anadolu Ajansı*. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/aylan-suriyeli-gocmenlerin-draminin-simgesi-oldu/10816>
- Özcan, G. (2022, Eylül 8). Göçmen krizi: Ab Zirvesi Türkiye'yle iş birliğini artırma gündemiyle toplanıyor. *Hürriyet*. Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/gocmen-krizi-ab-zirvesi-turkiyeye-isbirligini-artirma-gundemiyle-toplaniyor-40002428>
- Özsöz, M. (2014). Türk vatandaşlarının vizesiz Avrupa yolculuğu: Vize sorunu, geri kabul ve sonrası. *Türkiye-AB İlişkileri: Yeni Gündem*. 131-154.
[https://www.ikv.org.tr/images/files/jeanmonnet%20teblig\(1\).pdf](https://www.ikv.org.tr/images/files/jeanmonnet%20teblig(1).pdf)
- Özkök K. (2019). Erdoğan: yeni bir sığınmacı tehlikesi ortaya çıktı, güvenli bölge olmazsa kapıları açmak zorunda kalırız. *Sputnik Türkiye*. Erişim adresi: <https://tr.sputniknews.com/20190905/erdogan-su-an-itibariyla-partimizin-10-milyonun-uzerinde-uyesi-var-1040091981.html>
- Perspektif, (2022, Temmuz 1). Ab'den göçmenlere yönelik hak ihlalleri için Yunanistan'a

- uyarı. Erişim adresi: <https://perspektif.eu/2022/07/01/abden-gocmenlere-yonelik-hak-ihlalleri-icin-yunanistana-uyari/>
- Reuters, (2020, Ocak 30). Greece wants floating fence to keep migrants out. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-greece-barrier/greece-wants-floating-fence-to-keep-migrants-out-idUSKBN1ZTOW5>
- Rumelili, B. ve Karadağ, S. (2017). Göç ve güvenlik: eleştirel yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim*, 140, 69-92.
- Sağıroğlu C., Akdoğan M. (2017). İtalya ve Suriyeli mülteciler: Avrupa'nın zorlu sınavı. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*. 2(2), 146-161.
- Saleh, A. (2010). Broadening the concept of security: Identity and societal security, *Geopolitics Quarterly*, 6 (4): 228-241
- Sayın, H. (2019). *Uluslararası göç ve uluslararası güvenlik*, Berikan Yayınevi.
- Smith, H. (2020, Ocak 30). Greece plan to build sea barrier off Lesbos to deter migrants. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/30/greece-plans-to-build-sea-barrier-off-lesbos-to-deter-migrants>
- Soylu, S. [@suleymansoylu]. (2020, Mart 3). Saat 09.15 itibarıyla Türkiye topraklarından ayrılıp Edirne'den Yunanistan'a geçen göçmen sayısı; 130.469 [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/suleymansoylu/status/1234730037326336003?ref_src=twsrc%5Etfw
- Sönmez, P. (2015). Umudun çocuklarından Avrupa sosyalizmine: Syriza'nın büyük zaferi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 70(1), 255-263. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbf/issue/3241/45257>.
- Stamatoukou, E. (2022, Temmuz 7). Human rights court condemns Greece over sunk migrant boat, Balkan insight. <https://balkaninsight.com/2022/07/07/greece-was-condemned-by-the-european-court-of-human-rights-for-violating-human-rights-concerning-the-sinking-of-a-migrant-boat-in-2014/>.
- Şahal Çelik, D., Şemşit, S. (2019). Kale Avrupası yaklaşımı ve düzensiz göç. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 15(2), 279-294. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/paradoks/issue/48618/592256>
- Takvim, (2022, Aralık 19). Yunanistan'dan göçmenlere insanlık dışı muamele! Bayıltana kadar dövdüler. Erişim adresi: <https://www.takvim.com.tr/dunya/2022/12/19/yunanistandan-gocmenlere-insanlik-disi-muamele-bayiltana-kadar-dovduler>
- Telatar, G. (2019). Göç ve güvenlik: kavramsal ve teorik bir analiz. *Uluslararası Göç ve Güvenlik* içinde. (ss.27-45). (G. Telatar ve U. Kedikli, Ed.). Nobel Yayıncılık.

- Dışişleri Bakanlığı, (2016). Türkiye-AB arasında 18 mart'ta varılan mutabakata ilişkin soru-cevaplar. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-arasinda-18-mart-ta-varilan-mutabakata-iliskin-soru-cevaplar.tr.mfa#>
- Türk, A., Erarslan, C. (2016). Yunanistan borç krizinin nedenleri ve sonuçları: Yapay sınır ağları ile bir analiz. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 281-302. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223107>
- UNHCR (2015). Global trends forced displacement in 2015. <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>
- UNHCR (2022). Greece sea arrivals dashboard-December 2019 <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/73442>
- Ulusoy, O. Baldwin-Edwards, M., & Last, T. (2019). Border policies and migrant deaths at the Turkish-Greek border. *New Perspectives On Turkey*, 60, 3-32. <https://doi.org/10.1017/npt.2019.2>
- Ustaoglu, B. (2021). Yunanistan'da panhellenistik sosyalist hareketin (pasok) kuruluşu ve iktidara yükselişi (1974-1981). *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 635-681. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baed/issue/67848/1036934>
- Ustaoglu, B. (2020). Yunanistan'da Panhellenik Sosyalist Hareketin (PASOK) Kuruluşu Gelişimi ve Dış Politikası (Andreas Papandreu Dönemi). [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ün, M. B. ve Paydak, A. (2017). Küreselleşen dünyada göç ve Türkiye: Adana ili yabancılar misafirhanesi çalışması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17)3, 187-203.
- Ünay, H. (2020). Göçe ve göçmenlere karşı alınan sınır önlemleri: Yunanistan örneği. *Göç Araştırmaları Vakfı. GÖV Analiz* (1). https://www.academia.edu/42184479/G%C3%B6%C3%A7_ve_G%C3%B6%C3%A7menlere_Kar%C5%9F%C4%B1_Al%C4%B1nan_S%C4%B1n%C4%B1r_%C3%96nlemleri_Yunanistan
- Ünay, H. (2022). Sınırsız dünyadan duvarlı dünyaya: göçe karşı inşa edilen sınır duvarları üzerine Türkiye merkezli bir değerlendirme. *İnsan Hareketliliği Uluslararası Dergisi*, 2(1), 10-37
- Ürgen, E. (2021). 5. yılında Avrupa Birliği-Türkiye Mutabakatı genel çerçeve. <https://www.gocarastirmalaridernegi.org/tr/calismalar/arastirmalar/ab-tr-mutabakatinin-5-yili/197-5-yilinda-avrupa-birligi-turkiye-mutabakati>
- Wæver, O. (1995) Securitization and desecuritization. R. D. Lipschutz (Ed.). *On Security* içinde (ss. 46-86). Columbia University Press.